

'กทม.' อปท.รูปแบบพิเศษที่ไม่พิเศษ

กทม.เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่น (อปท.) ที่คนต่างจังหวัดทั้งหลายต่างพากันอิจฉา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการที่มีโอกาสได้เลือกตั้งผู้ว่าฯ เป็นของตนเอง และไม่มีราชการส่วนภูมิภาคที่ซ้ำซ้อนกับราชการส่วนท้องถิ่นเหมือนในต่างจังหวัด

อย่างไรก็ตาม ในความเป็น อปท.รูปแบบพิเศษของ กทม.นั้น เมื่อเปรียบเทียบกับในนาอาหารยประเทศทั้งหลายแล้วยังนับว่าห่างไกลจากหลักการเป็นอันมาก เพราะรัฐบาลโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (รมว.มท.) ยังคงมีบทบาทในการกำกับดูแลและมีบทบาทสำคัญในหลายๆ เรื่อง คือ

1. เรื่องที่จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลโดย รมว.มท.ก่อน

1.1. การที่จะร่วมกับบุคคลอื่นก่อตั้งบริษัทหรือถือหุ้นในบริษัทหรือเปลี่ยนแปลงจำนวนหุ้นที่ถืออยู่

1.2. การมอบกิจการในอำนาจหน้าที่ให้เอกชนดำเนินการ โดยผู้รับมอบอำนาจมีอำนาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบริการหรือค่าตอบแทนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการออกระเบียบว่าด้วยการมอบให้เอกชนดำเนินการด้วย

1.3. การออกข้อบังคับหรือประกาศเพื่อให้ส่วนราชการส่วนกลางหรือส่วนราชการ

ส่วนภูมิภาคมอบอำนาจหน้าที่ของตนให้ กทม.ปฏิบัติ

2. เรื่องที่จะต้องได้รับการอนุมัติจากรัฐบาลโดย รมว.มท.ก่อน

การตราข้อกำหนด กทม. ให้บังคับเช่นเดียวกับข้อบัญญัติในกรณีที่ไม่ใช่สภา กทม. หรือมีสภา กทม. แต่เป็นกรณีฉุกเฉินและไม่สามารถเรียกประชุมสภา กทม. ได้ทันท่วงที

3. เรื่องที่รัฐบาลโดย รมว.มท. มีอำนาจยับยั้งหรือสั่งการตามความเห็นสมควรต่อการกระทำของผู้ว่า กทม. หากเห็นว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายมติคณะรัฐมนตรีหรือเป็นไปในทางเสียประโยชน์ของ กทม. (หลายประเทศต้องไปฟ้องศาลปกครองเอาเนาะครับ)

4. เรื่องที่ กทม. จะต้องเสนอ ครม. เพื่อตราพระราชกฤษฎีกาก่อนจึงจะกระทำได้

4.1. การให้ข้าราชการการเมืองและคณะกรรมการที่ผู้ว่า กทม. แต่งตั้ง ได้รับเงินเดือนเงินเพิ่ม เงินค่าเบี้ยประชุม และเงินตอบแทนอื่นๆ

4.2. การให้ประธานสภาเขตและสมาชิกสภาเขตได้รับเงินประจำตำแหน่ง เงินค่าเบี้ยประชุมและเงินค่าตอบแทนอื่นๆ (ปัจจุบันไม่มีสภาเขตแล้ว เพราะถูกระงับการบังคับใช้ตามการแก้ไข พ.ร.บ.กทม. เมื่อ 16 เม.ย. 2562)

4.3. การมอบอำนาจหน้าที่ใดซึ่งเป็นของส่วนราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคให้ กทม. ปฏิบัติในบางกรณี

4.4. การตั้งและยุบเลิกสหการ (ปัจจุบันยังไม่การจัดตั้งขึ้น) ซึ่งสหการนี้เป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ร่วมกันของ กทม. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในพื้นที่ โดยมีคณะกรรมการบริหารประกอบไปด้วยผู้แทน กทม. ผู้แทนส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และอปท. ที่เกี่ยวข้อง

5. เรื่องที่จะต้องออกเป็นกฎกระทรวงก่อนจึงจะกระทำได้ คือ การที่ส่วนราชการส่วนกลาง หรือส่วนราชการภูมิภาค จะมอบอำนาจหน้าที่ของตนให้ กทม. ปฏิบัติ ฯลฯ

นอกเหนือจากกฎเกณฑ์ข้างต้นแล้ว รัฐบาลโดย รมว.มท. ยังสามารถยุบสภา กทม. / การให้สมาชิกสภา กทม. ออกจากตำแหน่ง/ ไปจนถึงการให้ผู้ว่า กทม. ออกจากตำแหน่งได้ ซึ่งในต่างประเทศเป็นเรื่องของการดุลและคานอำนาจกันเองระหว่างผู้บริหารกับสภาท้องถิ่น

● การยุบสภา กทม.
กรณีผู้ว่า กทม. และสภา กทม. ขัดแย้งกันจนอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ กทม.

ซึ่ง รมว.มท.มีอำนาจยุบสภาฯ ตามที่ผู้ว่า กทม.เสนอ หรือเป็นกรณีที่มีการดำเนินงาน ของผู้ว่า กทม.และสภา กทม.ขัดแย้งกัน หรือเป็นไปในทางที่ไม่ถูกต้องจนอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ กทม.หรือแก่ราชการ และไม่อาจแก้ไขด้วยวิธีการอื่น รมว.มท.โดย อนุมัติคณะรัฐมนตรีมีอำนาจยุบสภา กทม.ได้เลย

ส่วนการให้สมาชิก สภา กทม. (สก.) ออกจากตำแหน่งนั้น รมว.มท.มีอำนาจสั่งการให้ สก.ออกจากตำแหน่ง หากขาดการประชุม ที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า 30 วัน

● การปลดผู้ว่า กทม.

การให้ผู้ว่า กทม. ออกจากตำแหน่ง จะเป็น กรณีที่ได้กระทำการอันเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหรือปฏิบัติการ หรือ ละเลยไม่ปฏิบัติการอันควรปฏิบัติ ในลักษณะ ที่เห็นได้ชัดว่าจะเป็นเหตุให้เสียหายร้ายแรงแก่ กทม.หรือราชการโดยส่วนรวม หรือแก่การรักษาความสงบเรียบร้อย (ตีความได้กว้างมาก) หรือสวัสดิภาพของราษฎร

สภา กทม.มีอำนาจลงมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิก ทั้งหมดของสภา ขอให้ รมว.มท.เสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาอนุมัติให้ออกจากตำแหน่ง ซึ่ง รมว.มท.ก็จะสั่งให้ผู้ว่า กทม. ออกจากตำแหน่งต่อไป

● อำนาจอันน้อยนิด

ในส่วนของผู้ว่า กทม.ที่กำลังเป็นกระแสข่าวใหญ่โตในปัจจุบัน ซึ่งว่าที่ผู้สมัครหลายต่างแถลงนโยบายว่าจะทำนั้น ทำนี้กันมากมายนั้น แท้จริงแล้วผู้ว่าเอง หรือตัว กทม.เองมีอำนาจหน้าที่ที่มากน้อยแค่ไหนนั้น เราควรจะได้ทราบไว้เป็นข้อมูล คือตาม พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการ กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 มาตรา 49 กำหนดให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่เพียง

- 1.กำหนดนโยบาย บริหารราชการของ กรุงเทพมหานคร ให้เป็นไปตามกฎหมาย
- 2.สั่ง อนุญาต อนุมัติ เกี่ยวกับราชการ

ของกรุงเทพมหานคร

3.แต่งตั้งและถอดถอน รองผู้ว่า กทม./ เลขาธิการผู้ว่า กทม./ผู้ช่วยเลขาธิการผู้ว่า กทม. และแต่งตั้งและถอดถอนผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นประธานที่ปรึกษาที่ปรึกษา หรือคณะที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการ กทม. หรือเป็นคณะกรรมการ เพื่อปฏิบัติราชการใดๆ

4.บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือ รมว.มท.มอบหมาย

5.วางระเบียบ เพื่อให้งานของ กทม. เป็นไปโดยเรียบร้อย

6.รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติ กทม.

7.อำนาจหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.นี้และกฎหมายอื่นโดยไม่ได้เป็น เจ้าพนักงานตาม ป.วิ อาญาเหมือนผู้ว่าฯ จังหวัดอื่นแต่อย่างใด หรือออกใบอนุญาต พกพาอาวุธปืนก็ไม่ได้ ฯลฯ

ในส่วนของผู้ว่า กทม.เอง แม้ว่าใน พ.ร.บ.กทม. จะกำหนดให้มีอำนาจ หน้าที่สำคัญๆ หลายอย่างเกือบ 30 ข้อ แต่ ในความเป็นจริง กทม.ทำได้อย่างจำกัดมาก ไม่ว่าจะเป็นถนนหนทาง การคมนาคม ซึ่ง บางส่วนก็ยังอยู่ในความรับผิดชอบของ กรมทางหลวง รฟม. ฯลฯ

โรงพยาบาลหรือการสาธารณสุข ก็มีหลายหน่วยงาน นอกจาก กทม. รับผิดชอบพอมมีปัญหาโควิดเกิดขึ้นเลย ตีกันมั่วไปหมด

ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ใน อปท.ประเทศที่เจริญแล้ว ตำรวจล้วน ขึ้นการบังคับบัญชาต่อ อปท.ทั้งสิ้น แต่ที่ กทม.ไม่ใช่ แม้ว่าจะมีการแก้ไข พ.ร.บ.กทม. เมื่อปี 2562 เพิ่มเติมให้ กทม.มีอำนาจหน้าที่ ในการส่งเสริมและสนับสนุนสถานีตำรวจ ก็ เพียงเพื่อให้ กทม.ตั้งงบประมาณสนับสนุน เท่านั้นเอง

เลือกตั้งผู้ว่าฯ อย่างเดียวยังไม่ใช้คำตอบ หรอกครับ ต้องปรับปรุงโครงสร้างและอำนาจ หน้าที่ใหม่ ให้มีการกระจายอำนาจให้มากกว่า นี้ เมืองมหานครขนาดใหญ่ทั้งหลายในโลก ล้วนเป็นท้องถิ่นสองชั้น (two tiers) ทั้งนี้ แต่ กทม.กลับรวมศูนย์อำนาจไว้ที่เสาชิงช้า และยังมีการกำกับดูแลอย่างเข้มงวดแทบจะ กระจุกไม่ได้จากรัฐบาลโดย รมว.มท. เข้าไปอีกนะครับ